

6η Διδακτική Ενότητα
Ο πρωταγόρειος μύθος: το δώρο του Δία -
η πολιτική αρετή ως κοινή και αναγκαία
ιδιότητα των ανθρώπων

Κείμενο αναφοράς: Πλάτων, Πρωταγόρας 322a-323a

Ετυμολογικά και ομόρριζα στη νέα ελληνική

- **βωμούς < βαίνω:** ακροβάτης, ανάβαση, αναβάτης, βάδην, βαθμός, βάθρο, βάση, βατήρας, βατός, βήμα, βηματοδότης, διάβαση, διαβάτης, διάβημα, δύσβατος, έμβασμα, επιβάτης, κατάβαση, παραβάτης, πρόσβαση.
- **υποδέσεις < υπό + δέω (= δένω):** δέμα, δέσιμο, δέσιμος, δεσμός, δεσμοφύλακας, δεσμώτης, διάδημα, επίδεσμος, περιδεση, υπόδημα.
- **τέχνη < τίκτω:** απότοκος, αρχιτεκτονική, άτεκνος, άτεχνος, έντεχνος, επιτόκιο, επίτοκος, περίτεχνος, τεκνοποίηση, τέκτονας, τεχνικός, τεχνίτης, τεχνοκράτης, τεχνολογία, τεχνολογία, τεχνοτροπία, τοκετός, τόκος.
- **ικανή < ικνέομαι-οὔμαι:** ανέφικτος, άφιξη, εφικτός, ικανοποίηση, ικανοποιητικός, ικανός, ικανότητα, ικανώς, ικεσία, ικετευτικός, ικετεύω, ικετήριο, ικέτης, προίκα.
- **βοηθός < βοή + θέω (= τρέχω):** αβοήθητος, βοήθεια, βοήθημα, βοηθητικός, βοηθώ, υποβοήθηση.
- **σκεδαννύμενοι < σκεδάννυμαι:** διασκεδάση, διασκεδαστής, διασκεδαστικός, σκέδασις.
- **δείσας < δέδοικα ή δέδια < δαίδω:** δειλία, δειλός, δεινός, δεινότητα, δεισιδαιμονία, δέος, επιδείνωση, πάνδεινα, περιδείξ.
- **κόσμος (= στολίδι, τάξη, ευπρέπεια):** απόκοσμος, διακόσμηση, διάκοσμος, κόσμημα, κοσμηματοπώλης, κοσμητής, κοσμητικός, κοσμητολογία, κοσμήτορας, κοσμητός, κοσμήτωρ, κοσμικός, κοσμιότητα, κόσμιος, κοσμιότητα, κοσμίως, κοσμογονία, κοσμογυρισμένος, κοσμοκαλόγερος, κοσμοκράτορας, κοσμολογικός, κοσμοναύτης, κοσμοπλημμύρα, κοσμοπολίτης, κοσμοπολίτικος, κοσμοσυρροή, κοσμώ, μικρόκοσμος, υπόκοσμος.
- **δοίη < δίδωμι (θ. δω- και δο- με ενεστ. αναδιπλασιασμό δι- και κατάληξη -μι):** αμοδότης, ανέκδοτος, αποδοτικός, δόση, δοσίλογος, δοσολογία, δότης, δοτός, δωρεά, δώρημα, δώρο, δωροδοκία, δωροδότης, δωροθέτης, δοσίλογος, έκδοση, εκδοτικός, ενδοτικός, ηλεκτροδότηση, καταδότης, λογοδοσία, μετάδοση, μεταδοτικός, μισθοδοσία, παράδοση, σηματοδότης.
- **νείμω < νέμω:** αγορανομία, ανομία, απονομή, αστυνομία, αστυνομικός, αστυνόμος, αυτονομία, αυτόνομος, δασονομία, δασονόμος, διανομέας, διανομή, εξοικονόμηση, κατανομή, νέμεση, νομαδικός, νομάς, νομή, νομική, νομικός, νόμισμα, νομισματικός, νομοθεσία, νομοθέτης, νομομαθής, νομός, νομός.

νομοσχέδιο, νομοταγής, οικονομία, οικονόμος, παρανομία, παράνομος, ταξινόμηση, τροχονόμος, υπόνομος, χειρονομία.

• **ἔχων < ἔχω (θ. σεχ-, ἐχ-, σχ-, σχε-, σχη-):** ακατάσχετος, ανακωχή, ανεκτός, ανθεκτικός, ανοχή, αντοχή, αποχή, διπλωματούχος, εκχειρίδια, ένοχος, έξη, εξής, εξοχή, ευεξία, εφεκτικός, εχεμύθεια, εχέμυθος, εχέφρων, ηνίοχος, κατεχόμενα, κατοχή, κάτοχος, καχεκτικός, καχεξία, κληρούχος, μετοχή, μέτοχος, νουνεχής, οχυρό, παροχή, πάροχος, πολιούχος, προνομιούχος, ραβδούχος, συνεχής, σχέδιο, σχεδόν, σχέση, σχετικός, σχήμα, σχολείο, υπέρροχος, χτικιό.

• **ἱατρικὴν < ἰάομαι-ῶμαι:** ανίατος, ίαμα, ιαματικός, ίαση, ίασμος, ιατός, ιατρείον, ιατρός.

• **θῶ < τίθημι (θ. θη-, θε-):** αδιαθεσία, ανάθεμα, αντίθετος, απόθεμα, αποθηκάριος, αποθήκη, διάθεση, διαθήκη, έκθεμα, έκθεση, εκθέτης, έκθετος, εμπρόθετος, επίθεση, επιθετικός, θέμα, θεμέλιο, θεμελιώδης, θέση, θεσμός, θετός, θήκη, κατάθεση, καταθέτης, νουθεσία, παράθεμα, παράθεση, παρακαταθήκη, πρόσθετος, σύνθεση, συνθετικός, σύνθετος, συνθήκη, τοποθεσία, υιοθεσία, υπερθετικός, υποθετικός.

• **ἴωσιν < εἵμι/ἔρχομαι:** ανεξίτηλος, διέλευση, εισιτήριο, ελευθερία, έλευση, Ελευσίνα, εξιτήριο, έπηλυσ, ερχομός, ισθμός, οδός, προσέλευση, προσηλυτισμός, προσήλυτος, προσιτός.

• **σωφροσύνης < σῶφρων < σῶς (= σώος) + φρήν:** ευφροσύνη, εχέφρων, παραφροσύνη, παράφρων, σχιζοφρένεια, σωφρονητικός, σωφρονίζω, σωφρονισμός, σωφρονιστής, σωφρονώ, σωφρόνως, φρενίτιδα, φρενοβλαβής, φρενοκομείο.

• **ἀρετή < ἀραρίσκω (= τακτοποιώ, προετοιμάζω, συνδέω):** αρέσκεια, αρεστός, άρθρο, αριθμός, αριστείο, αριστοκρατία, άριστος, άρμα, αρμονία, αρμός, δυσαρέσκεια, ενάρετος, πανάρετος, φιλαρέσκεια.